

Processkrift F om sagens fortsatte behandling

Til
Østre Landsret, 24. afdeling

I sag nr. B-3448-14:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____
13. _____
14. _____
15. _____
16. _____
17. _____
18. _____
19. _____
20. _____
21. _____
22. _____
23. _____

(v/advokat Christian Harlang)

mod

Forsvarsministeriet
(Kammeradvokaten,
v/advokat Peter Biering)

Under henvisning til landsrettens mail af 6. september 2016 og retsbog af 21. september 2016 bemærkes følgende om den fortsatte tilrettelæggelse af sagen:

Først henviser jeg til mit brev til landsretten af 6. september 2016 og henvisningen deri til sidste afsnit i Forsvarsministeriets pressemeddelelse af 5. september 2016.

Dernæst medvirker jeg gerne til en forhåndsberømmelse af hovedforhandlingen, ikke mindst fordi der vil skulle afsættes et meget betydeligt antal retsdage navnlig til den nødvendige afhøring af vidner, jf. nærmere herom nedenfor.

Vedrørende **dokumentbevis og edition** er situationen efter sagsøgtens opfattelse følgende:

Som det fremgår af duplikken af 10. september 2015, pkt. 1.2, er det Forsvarsministeriets opfattelse, at de dokumenter, der er fremlagt i sagen, udgør tilstrækkeligt dokumentbevis for sagens faktiske omstændigheder, jf. især bilag AG-AO, AS, AV og AZ-AÆ. Hertil kommer bilag AØ-AA, der blev fremlagt med mit processkrift A af 21. oktober 2015, bilag BA, der blev fremlagt med brev af 3. november 2015 og bilag CZ-DA, der blev fremlagt med mit processkrift C af 4. maj 2016.

I duplikken har sagsøgte endvidere besvaret sagsøgernes opfordringer, jf. punkt 2 og sagsøgernes editionsbegæring, jf. punkt 3.

Sagsøgte agter herudover at fremlægge relevante dele af og bilag fra den ufærdige rapport om tilbageholdte i Irak 2003-2007, udarbejdet af Forsvarskommandoens Taskforce Irak og offentliggjort af Værnsfælles Forsvarskommando den 24. maj 2016.

Endvidere agter sagsøgte at fremlægge filmen "Et civiliseret land", der blev vist på DR2 den 18. november 2014, som belyser tilblivelsen af de såkaldte "retsmedicinske rapporter".

Endelig er sagsøgte – som allerede tilkendegivet på det forberedende retsmøde den 9. november 2015 – fleksibel i forhold til at fremlægge yderligere materiale, hvis:

- Materialet er relevant for denne sag
- Det vedrører den for sagen relevante periode, dvs. perioden fra magtoverdragelsen den 28. juni 2004 til løsladelsen fra irakisk varetægt af den sidste sagsøger medio februar 2005
- Materialet eksisterer og kan findes
- Fremlæggelsen ikke er i strid med retsplejelovens § 169, stk. 2, 3. pkt., hvilket vil sige, at hensynet til statens sikkerhed, forholdet til fremmede magter og hensynet til tredjemands liv eller helbrev må respekteres.

Særligt vedrørende sagsøgernes såkaldte ”**retsmedicinske rapporter**” (bilag 1B(29-37), bilag 1D(12-13) og bilag 87-97) bemærkes følgende:

Sagsøgte har flere gange, jf. bl.a. sagsøgers brev af 21. december 2012 i sag 1 (bilag O), og som refereret i retsbogen af 20. maj 2016, s. 5, meddelt, at man til brug for delforhandlingen om forældelse var indstillet på at lægge sagsøgernes egne oplysninger om tilbageholdelses- hhv. løsladelsestidspunkter til grund. Samtidig har sagsøgte, jf. bl.a. også retsbogen af 20. maj 2016 og det sammenfattende processkrift af 7. juni 2016, s. 19, påpeget, at man ikke var rede til at lægge de medicinske vurderinger i disse rapporter til grund.

Sagsøgte har også gjort gældende, jf. bl.a. brev af 8. april 2016 og det sammenfattende processkrift af 7. juni 2016, at disse rapporter er ensidigt indhentede sagkyndige erklæringer indhentet efter sagens anlæg. Således er den første stævning – før sagens afvisning – vedrørende Brak (sagsøger 1) dateret den 13. september 2011, mens de første undersøgelser (af sagsøgerne 2, 4, 5 og 6) er gennemført den 7.-8. december 2011, jf. bilag 1B (30-34), og undersøgelsen vedrørende _____ (sagsøger 1) er gennemført den 15. maj 2012.

For et samlet overblik over de ensidigt indhentede sagkyndige erklæringer henvises til oversigten nedenfor:

Sagsø-ger	Dato for indleve- ring af stævning i sag 1	Dato for inter- view/undersøgel- se ifølge rappor- terne	Dato for fremlæg- gelse i sag 1	Dato for fremlæg- gelse i den genan- lagte sag	Bilagsnr. i den genan- lagte sag
1	13. september 2011	15. maj 2012	5. september 2012 (ved særskilt brev)	24. oktober 2014 (med stævning)	Bilag 1B(29)
2-6	30. december 2011	7.-9. december 2011	5. september 2012 (ved særskilt brev)	24. oktober 2014 (med stævning)	Bilag 1B(30-34)
7-9	16. marts 2012	28.-29. februar 2012	5. september 2012 (ved særskilt brev)	24. oktober 2014 (med stævning)	Bilag 1B(35-37)
10-11	28. september 2012	14.-15. maj 2012	28. september 2012 (med stævning)	24. oktober 2014 (med stævning)	Bilag 1D(12-13)
12-23 (U: 22)	28. december 2012	30. september – 1. oktober 2014	-	22. december 2014 (ved særskilt brev)	Bilag 87-97

Det er helt sædvanlig praksis, at erklæringer, der – som i dette tilfælde – er ensidigt indhentet efter sagens anlæg som altovervejende hovedregel ikke kan fremlægges. jf. UfR 2005, s. 576H, UfR 2007, s. 2040H og UfR 2007, s. 2329/1H.

Principielt set kunne sagsøgte derfor gøre gældende, at alle de såkaldte ”retsmedicinske rapporter” – mod sagsøgtes protest – ikke kunne inddrages i den videre behandling af denne sag, jf. retsplejelovens § 341. Dette gælder i særlig grad bilag 1B(29) og bilag 87-97, som

uanset hvilket sagsanlæg, der måtte være det afgørende, er indhentet og fremlagt efter sagerne anlæg.

På grund af denne sags særlige omstændigheder er sagsøgte imidlertid indstillet på at afstå fra at forlange, at rapporterne udgår af sagen.

Dette ændrer dog ikke ved, at rapporternes bevismæssige værdi som ensidigt indhentede erklæringer er yderst begrænset.

Til brug for den materielle sags fortsatte behandling begærer sagsøgte derfor, at disse rapporter forelægges for Retslægerådet, alternativt at der indhentes en sagkyndig erklæring fra en af Lægeforeningen udpeget uafhængig læge. Det nærmere valg mellem disse to fremgangsmåder vil være op til landsretten og forventes drøftet under det forberedende retsmøde den 12. oktober 2016.

Vedrørende **vidneførsel** har jeg noteret, at sagsøgerne har ønsket at afhøre de 23 sagsøgere som parter. Dette har sagsøgte ikke indvendinger imod.

Sagsøgerne har endvidere ønsket at afhøre Anders Kærgaard, Jamal Hammoud, Jesper Møller Pedersen og Anders Olsen, der på tidspunktet for gennemførelsen af Operation Green Desert gjorde tjeneste i Irak på Hold 4. Sagsøgte har ikke indvendinger herimod.

Sagsøgerne har også ønsket at afhøre de 5 læger, der har udarbejdet de såkaldte "retsmedicinske rapporter". Sagsøgte har med det forbehold, der ligger i det ovennævnte om rapporternes begrænsede bevisværdi, ikke indvendinger imod, at disse læger afhøres.

Videre har sagsøgerne ønsket at afhøre Torben Gettermann, der var dansk ambassadør i Bagdad fra juni 2004-juli 2005. Sagsøgte har ikke indvendinger herimod.

Til gengæld mener sagsøgte, at det vil være overflødigt at afhøre tidligere ambassadør Christian Oldenburg, fordi han først gjorde tjeneste i Bagdad fra juli 2005-august 2006, dvs. efter den periode, der er relevant for den foreliggende sag.

Endelig har sagsøgte ønsket at afhøre tidligere forsvarsminister Søren Gade. Dette har sagsøgte protesteret imod, jf. duplikken, punkt 4. Denne protest opretholdes af de der anførte grunde.

For sagsøgtes vedkommende vil vidneførslen blive tilrettelagt efter samme model, som Østre Landsret og Højesteret besluttede i den såkaldte Tarin-sag, jf. UfR 2011, s. 456H og UfR 2013, s. 2696H.

Dette indebærer, at sagsøgte som udgangspunkt agter at føre følgende vidner: Oberst John Dalby samt ca. 10 andre soldater/befalingsmænd/officerer, der deltog i planlægningen og gennemførelsen af Operation Green Desert på de fire mål (Cyan 1-4). Det kan endvidere

.....

ikke udelukkes, at der kan føres 1-2 repræsentanter for de britiske styrker, der deltog i operationen, men dette beror på kontakt til det britiske forsvarsministerium.

Såfremt resultatet af landsrettens afgørelse om de såkaldte "retsmedicinske rapporter" måtte blive, at der skal indhentes en sagkyndig erklæring, vil den, der har udarbejdet erklæringen, også skulle afhøres.

Vedrørende vidneførelsen bemærkes herudover for det første, at alle tidligere og nuværende tjenestegørende i Forsvaret og i Udenrigsministeriet hver især vil skulle have tilladelse fra deres respektive myndigheder til at afgive vidneforklaring, jf. retsplejelovens § 169, stk. 1, ligesom deres tavshedspligt vil skulle ophæves for så vidt angår de konkrete afhøringsstemaer, som landsretten måtte fastlægge.

For det andet bemærkes, at sagsøgte – nøjagtig som tilfældet også var i Tarin-sagen – anser alle tidligere og nuværende tjenestegørende i Forsvaret og i Udenrigsministeriet som sagsøgtes vidner i kraft af deres ansættelsesforhold, stillinger og roller i forhold til den foreliggende sag. Derfor skal de under sagens hovedforhandling afhøres af sagsøgte først.

På denne baggrund bør der efter min vurdering afsættes mindst 21 retsdage til hovedforhandlingen. Denne vurdering er baseret på, at sagsøgernes forelæggelse tager 2 dage, sagsøgtes supplerende forelæggelse 1 dag, 23 partsforklaringer (med tolk) tager 7 dage, afhøring af 24 andre vidner tager 6 dage, sagsøgernes og sagsøgtes procedurer tager 1,5 dag hver, replik og duplik tager 1 dag, og der bør afsættes 1 reservedag.

København, den 7. oktober 2016
Kammeradvokaten

v/Peter Biering
– Partner, Advokat (H)